

ІМІДЖ УКРАЇНИ У ПОРІВНЯННІ З КРАЇНАМИ ЄС У КОНТЕКСТІ ПРОЖИВАННЯ ТА ЗАЙНЯТТЯ ЕЛЕКТРОННОЮ КОМЕРЦІЄЮ

THE IMAGE OF UKRAINE IN COMPARISON WITH EU COUNTRIES IN THE CONTEXT OF RESIDENCE AND EMPLOYMENT IN ELECTRONIC COMMERCE

У статті аналізується імідж України в контексті її привабливості для проживання та ведення електронної комерції в порівнянні з країнами Західної Європи. Пропонується нова система критеріїв, що дозволяє більш об'єктивно оцінити добробут та комфорт життя в різних країнах. Проведено порівняльний аналіз запропонованих показників якості життя щодо України та Німеччини. Розроблено методологію розрахунку інтегрального критерія якості за допомогою методу експертних оцінок. Виявлено, що позиція України у світових рейтингах не відповідає реальному стану справ через недоліки в традиційних методах оцінювання. Зокрема, підкреслюється перевага ведення електронної торгівлі в Україні, якій притаманні нижчі податки, більша свобода, краща якість мобільного зв'язку та швидші доставки товарів та послуг, замовлених через електронні платформи.

Ключові слова: імідж, електронна комерція, експертні оцінки, інфраструктура, Інтернет-покриття, якість життя.

The article analyzes the image of Ukraine in the context of its attractiveness for living and conducting e-commerce compared to Western European countries. A new system of criteria is proposed that allows for a more objective assessment of welfare and quality of life in different countries. A comparative analysis of the suggested quality of life indicators has been conducted regarding Ukraine and Germany, with an emphasis on social, economic, and cultural factors that influence the overall perception of the countries. A methodology for calculating an integral quality criterion using expert evaluation methods has been developed, which enables the integration of various indicators such as the standard of living, access to services, degree of freedom, safety, infrastructure, and others. This provides a more detailed analysis of the situation in Ukraine compared to traditional approaches, which often oversimplify reality. It has been found that Ukraine's position in global rankings does not reflect the real state of affairs due to shortcomings in traditional evaluation methods. For example, indicators used to determine the level of welfare often do not take into account the specific living conditions and business environment. In particular, the advantages of conducting e-commerce in Ukraine are highlighted, characterized by lower taxes, greater freedom, better mobile connectivity, faster deliveries of goods and services ordered through electronic platforms, as well as quicker implementation of innovations. It is noted that, considering the dynamic development of technology, Ukraine has managed to establish competitive advantages in the field of startups and innovation, making it an attractive place for both living and investment in the e-commerce sector. In summary, the article calls for a rethinking of approaches to assessing quality of life, the comfort level in conducting e-commerce, and the investment climate. The authors emphasize the need to consider specific aspects that are undervalued or completely omitted in traditional methods of determining a country's image for living, career, and business, while also highlighting Ukraine's potential as a significant player in the European e-commerce market.

Key words: image, e-commerce, expert evaluations, infrastructure, Internet coverage, quality of life.

УДК 351.858:316.774 (477), 330:331

DOI: <https://doi.org/10.32782/bses.89-14>

Романчук Л.А.

к.філол.н., заступник директора,
ФОП «Дмитро Щитов»

Щитов Д.М.

к.е.н., докторант,
Університет митної справи та фінансів

Мормуль М.Ф.

к.т.н., доцент,
Університет митної справи та фінансів

Romanchuk Lyubov

"Dmytro Shchytov" FOP

Shchytov Dmytro

University of Customs and Finance

Mormul Mykola

University of Customs and Finance

Постановка проблеми. Імідж України в Європейському Союзі формується через різні фактори, включаючи політичну ситуацію, економічні реформи, культурні зв'язки та безпекову ситуацію. Він є складним і багатограним, з позитивними та негативними аспектами, які взаємодіють між собою. Говорячи про політичну або економічну ситуацію, зазвичай мають на увазі демократичні реформи, які включають: впровадження справедливих, прозорих і конкурентних виборів, що забезпечують вільний вибір для громадян; підвищення незалежності судової системи, забезпечення правосуддя та доступу до правових послуг для всіх громадян; впровадження антикорупційних заходів та створення незалежних органів контролю, які сприяють запобіганню корупційним злочинам; підтримку розвитку неурядових організацій та активістів, які сприяють участі громадян у політичному процесі та захисту прав людини; забезпечення свободи преси та права громадян на інформацію, що дозволяє різним думкам і поглядам бути почутими; децентралізацію, тобто передачу повноважень і ресурсів від центральної влади до місцевих

органів управління, що дозволить громадам краще реагувати на свої потреби.

Перебуваючи тривалий час у Німеччині (та й в інших країнах), ми переконалися, що в повній мірі ці вимоги не виконуються в жодній країні Західної Європи. Приміром, у Німеччині заборонено публікувати негативні відомості (про пожежі, вбивства, ДТП, страйки), за спробу пересічного громадянина сфотографувати щось з цього списку його штрафують (тобто право на інформацію досить звужене: є право лише на позитивну інформацію). В порівнянні з цим в Україні преса значно вільніша, а право на інформацію забезпечено суттєво більше.

Але імідж країни базується не лише на вище перелічених показниках. Більш того, вони не є першорядними, які забезпечують зручність та свободу життя. В попередніх розвідках ми вже пропонували систему критеріїв, які, на нашу думку, є більш важливими для вірнішої оцінки якості проживання в тій чи іншій країні. В цій статті ми удосконалили запропоновану систему, доповнили її, а також пояснили причини створення у ХХ столітті фальшивих міфів.

Аналіз останніх джерел та публікацій. Імідж та рейтинги країн стало у моді визначати з 1990-х років, починаючи з «Індекса людського розвитку», запропонованого економістом Махбубом ель Хаком під егідою ООН. Зараз цим займаються спеціальні агентства та світові організації. Науковці більш послідовно та чітко вказують показники, за якими у різних сферах визначають імідж країн: за інвестиційним кліматом (С. Гуткевич, О. Пулій, Л. Костирко, К. Серебряк, Л. Зайцева, О. Середа, Н. Шевченко, Т. Андросова, Л. Чернишов, В. Козуб), конкурентоспроможністю, аутсорсингом (М. Мормуль, Д. Щитов, Т. Чупілко), електронною комерцією (Л. Романчук, Д. Щитов, М. Мормуль), економічною свободою (О. Іващук), кількістю талантів, індексом знань та інновацій, та іншими [1; 2; 3]. Іноді застосовують показники, які взагалі неможливо вимірити: моральні компоненти (М. Шмагельська), зовнішні інформаційні впливи (О. Гребніченко), відкритість економіки (О. Іващук) тощо. Зрозуміло, що іміджі країн в перелічених сферах можуть суттєво відрізнятися.

«Побутові показники», найважливіші для пересічних громадян, розглядалися лише в авторських роботах [4; 5; 6; 7; 8; 9].

Постановка завдання. Мета дослідження полягає у: 1) формулюванні та аналізі причин необ'єктивного визначення іміджу країн; 2) обґрунтованому відборі показників (критеріїв), які суттєво впливають на якість життя пересічних громадян; 3) порівняльному аналізі їх вмісту в Україні та Німеччині; 4) розрахунку та обґрунтуванні реального іміджу України за обраними показниками.

Для досягнення мети використовуватиме наступні методи: 1) порівняльний аналіз; 2) теоретичне узагальнення та групування; 3) методи формалізації, аналізу та синтезу; 4) метод експертних оцінок.

Виклад основного матеріалу дослідження. Україна, згідно з рейтингом «найщасливіших країн» (який цілком базується на опитуванні), у 2023 році зайняла 92-ге місце (Німеччина – 16-те) [10]. Виходячи з власного досвіду проживання у цій країні, маємо всі підстави стверджувати, що це аж ніяк не відповідає дійсності. Є також дані Statista, за якими Україна не увійшла до Топ-10 країн з найвищим відсотком роздрібних електронних продажів [11; 12, с. 23], що теж виглядає дивно, оскільки в Україні електронна комерція розвивається дуже швидко, у той час як німецькі споживачі віддають перевагу традиційним магазинам і взагалі не любляють мати справу з електронними платіжками.

На нашу думку, основна причина помилок при порівнянні умов проживання в країнах полягає в тому, що дослідники (а також політики та представники творчих професій) порівнюють між собою два різних стану країни: буденний (який їм відомий лише в рідній країні) зі святковим, в якому вони тимчасово відвідують будь-яку країну (відпочинок, турпутівка, конференція, симпозіум, міжнародний

форум, зустріч, гастролі, карнавал, медовий місяць тощо). Святковий стан звабливий в будь-якій країні, включаючи власну, але він недовгий. Буденний же стан триває більшу частину життя і подобається людині значно менше, але він притаманний всім країнам. І саме за цим станом слід судити про якість проживання в них. Тож будемо аналізувати саме цей стан, тобто «будні».

Хибне уявлення про «райське життя» в країнах ЄС спричинене тим, що до 2022 року ніхто тривало там не жив (і при всьому бажанні не міг жити, бо, за законом, іноземцям без відповідного громадянства тієї чи іншої країни ЄС неможна там ані влаштуватися на роботу, ані орендувати житло). В'їжджати можна було лише за турпутівкою або за візою до родичів (ну а хто потім буде їх підставляти, критикуючи бачені недоліки?).

Друга причина помилки, частково зв'язана з першою, полягає в тому, що на перше місце при оцінці степені привабливості країн ставиться щось другорядне (можливість мандрувати по Європі, чистота вулиць та краса будівель, можливість пити шампанське у Парижі чи Куршавелі і таке інше), а про суттєві значущі показники (доходи-витрати, медичне обслуговування, наявність власного житла або можливість його придбати за скільки-то років, кількість ступенів свобод або кількість заборон у приватному житті, ціни, клімат, наявність дрібного бізнесу тощо) взагалі не згадується. Звичайно, чистота вулиць та краса будівель, ніхто не заперечуватиме, важливі, але у своїй суті це глянець, лакування, яке можна досить швидко досягти низкою заходів (приміром, як у Німеччині, змусити власників будинків, під загрозою штрафів самим стежити за станом своїх домівок та прилеглої території). Всі ці показники стоять далеко не на першому місці у списку показників якості життя. Так само, як і можливість мандрувати (за опитуванням нами кількох німецьких родин українського походження, що проживають у Німеччині понад 30 років, ніхто з них поки що не реалізував цю можливість: дорого, нема коли, у відпустку до моря хочеться і таке інше). На жаль чи ні, але життя не складається з мандрівок. І життєвий успіх не зводиться лише до можливості подорожувати. Його складають інші складові: кар'єра (чого людина досягла у житті та які її подальші перспективи), зовнішні атрибути (квартира чи будинок, речі, зручності тощо), родина та її стан, здоров'я, і таке інше. А мандрівки – це вже наслідки успіху і нічого більше.

Нарешті, і це вже третє, у свідомість українців (та й інших народностей) вбите уявлення, нібито досягти справжнього успіху можна тільки на Заході. Що варто лише виїхати за кордон, як всі мрії виповняться, і всіх чекають молочні ріки та кисільні береги. Типова сцена багатьох пізньюрадянських кінофільмів: герой, який кілька років тому виїхав за кордон (в Європу або Америку) відвідує вітчизну та друзів, і ті бачать респектабельну багату людину,

якій бурно заздять (типовий приклад – фільм Дмитра Астрахана «Ти у мене одна», 1993). Але виникає запитання: чому б людина, яка не спромоглася досягти чогось на батьківщині, на чужині, де все інакше, раптом стає успішною? Такого без зовнішньої підтримки не буває. Скоріш, все буде навпаки.

Успіх людини за кордоном, на наш погляд, можливий у трьох випадках:

1) якщо країна щойно забудовується (такий шанс випав у 15–17 столітті переселенцям до Америки (відкритої Колумбом у 1492 році), де всі починали з нуля, майже на рівних);

2) коли людину персонально запрошують до роботи чи служби в іншу країну, гарантуючи особливі привабливі умови (як, приміром, з часів Петра Першого заманювала видатних європейців Російська імперія: архітекторів (Франческо Растреллі, Карл Россі, Тома де Томон, Джакомо Кваренгі, Йосип

Бове, Карл Бланк та інші), мислителів (Яків Брюс), військових та інших. Їм призначали велику платню, виділяли землі та маєтки, так що по закінченні контракту іноземці, як правило, не поверталися на свою родину, а назавжди залишалися у північній країні);

3) при одруженні (заміжжі) із заможним іноземцем.

В іншому випадку ніякі молочні ріки чужака за кордоном не чекають. Більш того, життя у країнах ЄС більш важке, менш комфортне, менш вільне (через купу заборон), з меншою свободою слова та правом на інформацію у порівнянні з Україною (нижче ми це доведемо). Єдине, в чому зараз наша країна програє Заходу, – це небезпека: через конфлікт з Росією. Але це явище тимчасове.

Які ж показники зручності, комфорту та якості життя можуть вважатися першорядними? Після численних опитувань ми склали список таких показників (табл. 1).

Таблиця 1

Показники якості життя

№ з/п	Показник	Опис
1	Інфраструктура	Вона означає наявність (чи відсутність) у кроковій доступності від житла магазинів, поліклініки, дитячих садків, шкіл, транспортних розв'язок у кожному мікрорайоні будь-якого міста
2	Медицина (лікарські послуги)	Сюди входить доступність та швидкість надання медичної допомоги, вартість цих послуг, наявність ліків у вільному продажу в аптеках
3	Житло	Кожна людина мріє про власне житло, це показник її благополуччя. Тому відсоток власників житла і, відповідно, вартість оренди житла (а вона тим вище, чим менше власників житла) свідчать про благополуччя країни
4	Малий та середній бізнес	Про рівень розвитку цього бізнесу говорить наявність чи ні та кількість дрібних пунктів обслуговування: ремонт речей, побутової техніки, електронних пристроїв, ларьки, оренда речей і т. ін., що дозволяє економити купу грошей
5	Кліматичні умови	Клімат суттєво впливає на самопочуття, настрої, швидкість переміщення та доставок, працездатність тощо
6	Споживчий кошик	Сюди віднесемо не кількість продуктових одиниць, включених до кошика, а його мінімальну вартість, необхідну для проживання
7	Податки	Їх розміри та кількість суттєво впливають на дохід, а, отже, якість життя
8	Екологія	Чистота повітря та води, озеленіння, екологічні продукти та товари в Європі зараз у моді. Це – основа здоров'я і якості життя
9	Ступінь свободи громадянина	Кожна людина має право на комфорт, особистий простір, безпеку, свободу. Ступінь останньої означає, скільки заборон обмежує це право
10	Наявність теплого моря	Кожній людині потрібна релаксація. Якщо її можна здійснити на морі у власній країні (а значить, за невеликі кошти) – це плюс для держави
11	Дороги	Від стану шляхів (як автомобільних, так і пішохідних) напряму залежить здоров'я, а іноді й життя людини, а також зручність та швидкість переміщення по місту або країні
12	Інтернет зв'язок	Якість та швидкість інтернет-зв'язку та площа його покриття впливає на сучасне життя в усіх його сферах: процес купівель (побутовий аспект), електронна комерція (бізнес-аспект), спілкування (соціальний аспект), навчання (освітній аспект), дозвілля (розважальний аспект) і таке інше.
13	Соціальна допомога	Вона важлива для безробітних, незаможних, біженців, батьків, що доглядають за дитиною, тощо
14	Право людини на інформацію	Кожній людині важливо знати, що відбувається у країні та місті, бо від цього залежать і її дії, і бізнес, і прийняті рішення. Тому правдиві новини, супутникове телебачення, соціальні мережі мають бути без заборон.
15	Доставка	В умовах пандемії та інших загроз, а також при е-комерції своєчасна та надійна доставка продуктів та товарів має велике значення

Джерело: складено авторами

Отже, ми отримали 15 показників, які визначають якість людського життя у країні. Із запропонованої нами раніше системи ми видалили пункти 10 «Ландшафт» і 12 «Термін догляду за дитиною», проте виокремили в окремі показники пункти «Дороги», «Інтернет-зв'язок» та «Доставка», які багато в чому впливають на якість та зручність життя.

Тепер за кожним показником дамо порівняльну характеристику його вмісту в Німеччині та Україні (табл. 2).

У попередніх роботах ми далі залучали до дослідження фахівців з трьох категорій: 1) українці, які більше 20 років є громадянами Німеччини; 2) українці, які отримали статус біженця через війну в Україні, а потім повернулися додому через два роки; 3) українці-біженці, які досі живуть у Німеччині. Залучати німецьких експертів немає сенсу, адже без досвіду життя та роботи в Україні вони не можуть адекватно порівнювати умови в нашій країні з німецькими стандартами.

Таблиця 2

Порівняльна характеристика стану показників якості життя в Україні та Німеччині

Показник	Німеччина	Україна
1	2	3
Інфраструктура	Недоліки: 1) відсутня прив'язка житлових будівель до інфраструктури; 2) через це заклади розташовані на значній відстані один від одного і від домівок пересічних громадян, що призводить до додаткових витрат грошей, часу та зусиль.	Переваги: 1) за архітектурною практикою, закріпленою законодавством, у кроковій доступності від кожного будівельного об'єкту обов'язково мають бути розташовані необхідні для повсякденного життя заклади: магазин, поліклініка, аптека, дитячий садок, школа, транспортна розв'язка; 2) якщо чогось немає, забудовник має закласти це у свій проєкт, інакше його не буде ухвалено.
Медицина (лікарські послуги)	Переваги: 1) висока якість медичних послуг. Недоліки: 1) великий термін: через соціальну страховку медичні послуги (запис до лікаря, обстеження, операція) надаються від півроку до року; 2) високі ціни. Вартість відвідування приватного лікаря – від 200 євро; 3) в аптеках більшість медичних препаратів доступні лише за рецептом.	Переваги: 1) медичні послуги за страховкою доступні протягом кількох днів; 2) в аптеках можна придбати ліки без будь-якого рецепта (свобода самолікування – це теж складова Свободи); 3) низькі ціни: візит до приватного лікаря коштує 500–650 грн. (10–15 євро). Недоліки: незавершена медична реформа.
Житло	За даними Eurostat, власники житла у 2023 р. склали 49 % (за іншими оцінками – 43 %) [12].	В Україні найвищий відсоток власників житла серед європейських країн: 95 % [13].
Оренда житла	Німеччина – країна орендарів. Оренда трикімнатної квартири (1 кімната і кухня суміщені) у великих містах коштує 1,5–2 тис. євро в місяць при середньому заробітку 2665 євро (56,28 % по мінімуму)	Ціна оренди квартири у великих містах коливається від 10 до 20 тис. грн. (295–590 євро) при середньому заробітку 16836 грн. або 402 євро (59 % по мінімуму). Але кількість орендарів значно менша.
Малий та середній бізнес	Частка <i>малого</i> та середнього <i>бізнесу</i> складає 46,7 % від ВВП [15]. Але на практиці відсутність або дуже слабкий розвиток дрібного ремонту, обслуговування та ремонту побутової техніки, дрібної торгівлі свідчать про те, що роль малих підприємств значно менша порівняно з Україною.	Малий та середній бізнес забезпечує 50–70 % ВВП. Частка малого бізнесу становить близько 16 % від ВВП [14]. Це відчувається у численній кількості майстерень, автомийок, пунктів ремонту від взуття до побутової техніки та гаджетів, а також придорожніх готелів, кав'ярень тощо.
Кліматичні умови	У цілому переважає помірний клімат. Проте у центральних та північних районах через вплив Балтійського (або Східного) та Північного морів постійно дощить [16].	Помірно-континентальний клімат тут більш сухий, без частих дощів [17].
Споживчий кошук	Середній споживчий кошук з 475 найменувань у 2023 році коштував від 1300 до 3200 євро залежно від місця проживання [19]. Тобто, виходить, українські біженці, яким виплачують 570 євро, безробітні, що отримують 400 євро, та пенсіонери з пенсією 451–563 євро неспроможні користатися середнім кошиком?	Продуктовий кошук 2023 року вартістю 2587 грн. містив 297 товарів та послуг [18]. І не через те, що люди тут бідніші, а через те, що життя значно дешевше (за цінами, звісно, а не суттю).
Податки	Податки на бізнес складаються з: корпоративного податку – 15 %, податку на приріст капіталу (дивіденди) – 25 %; ПДВ – 19 % [15], [20]. Усього 54 %.	Податки на бізнес складають єдиний податок у 302,80 грн. (не більше 10 % прожиткового мінімуму для працездатних осіб). Тому започатковувати та розвивати бізнес (зокрема, електронну комерцію) тут значно легше.

Екологія	<p>Переваги:</p> <ol style="list-style-type: none"> у містах та поза ними, за рідким винятком, відсутні сміттярі; стан більшості будинків чудовий; вода та повітря прозорі. <p>Недоліки:</p> <ol style="list-style-type: none"> вузькі та бурхливі річки досить брудні; альтернативні джерела енергії, такі як вітряні та сонячні електростанції, які здобули популярність через відмову від атомних станцій, займають значну площу і, за думкою вчених, не зовсім небезпечні. 	<p>Переваги:</p> <ol style="list-style-type: none"> повітря завдяки воєнним діям і припиненню з 2022 року роботи низки заводів у багатьох містах теж стало чистим; стан великих річок задовільний. <p>Недоліки:</p> <ol style="list-style-type: none"> великі сміттярі в містах і поза ними; стан багатьох приватних та державних будинків бажає кращого.
Ступінь свободи	<p>Існує купа заборон (недоліки):</p> <ol style="list-style-type: none"> на розмір (досить маленький) дачних будинків; на право ночівлі в них під загрозою штрафу; на установку супутникових тарілок, кондиціонерів, а також скління балконів; на висаджування фруктових дерев та розбивку городів на подвір'ї приватних будинків – лише декоративні рослини та газони. <p>Переваги (на думку німців):</p> <ol style="list-style-type: none"> не псується цілісний вигляд вулиць; відсутня конкуренція харчовим монопольним компаніям. 	<p>Переваги: жодної з цих заборон в Україні немає. Тобто:</p> <ol style="list-style-type: none"> дачні домівки можна будувати будь-яких розмірів та поверховості (за утвердженням проектом); в них можна ночувати і навіть постійно жити; можна встановлювати будь-де супутникові тарілки та кондиціонери; можна склити балкони та лоджії; на приватних подвір'ях можна вирощувати все, чого бажає хазяїн.
Наявність теплового моря	<p>Північні береги омивають холодні Балтійське (або Східне) та Північне моря</p>	<p>Південні кордони омивають теплі Чорне та Азовське моря</p>
Дороги	<p>Переваги:</p> <ol style="list-style-type: none"> гарний стан автомобільних та пішохідних доріг (за рідкими винятками); численність створених вздовж автобанів спеціальних зон для відпочинку водіїв та відстію транспорту, з туалетами (не завжди), столиками, іноді – мінікав'ярнями. <p>Недоліки:</p> <ol style="list-style-type: none"> на дорогах, за винятком автобанів (головних трас), не виділено жодного місця для тимчасової зупинки транспорту. Доводиться рухатись протягом 2–3 годин, не маючи можливості навіть налагодити навігатор; дуже мало придорожніх готелів, кав'ярень та їдальнь; вздовж вузьких міжміських доріг та автобанів вириті глибокі кювети для стоку води, що у випадку невеликого зсуву транспортного засобу зі шляху призводить до його падіння з перевертанням (що час від часу і трапляється). 	<p>Переваги:</p> <ol style="list-style-type: none"> стан головних автомобільних доріг (за винятком деяких другорядних) теж гарний; на міжміських та міжнародних дорогах зупинятися можна майже будь-де; вздовж автобанів дуже багато кав'ярень, їдальнь та закусокних при автозаправках, а також готелів з ресторанами; автобан та другорядні дороги більш безпечні, оскільки ширші, і вздовж них не вириті кювети, тож менша кількість ДТП. <p>Недоліки:</p> <ol style="list-style-type: none"> відсутність спеціалізованих зон для транспорту та водіїв, такі стоянки влаштовані стихійно просто в лісі, без будь-яких зручностей; пішохідні доріжки у містах та селищах в багатьох містах, на відміну від Німеччини, в поганому стані.
Інтернет-зв'язок	<p>Відставання за якістю та швидкістю мобільного зв'язку та Інтернету становить перешкоду для електронних документів та онлайн-процедур, зокрема, у сфері електронної комерції, електронних документів, електронних державних додатків на кшталт української «Дії», що призводить до багатьох незручностей при інтернет-платіжках та оформленні юридичних та інших актів [4, с. 955].</p>	<p>Інтернет покриває більше число містечок і є більш швидкісним, а онлайн-процедури та банківські послуги – набагато розвиненіші.</p>
Соціальна допомога	<p>Переваги:</p> <ol style="list-style-type: none"> допомога по безробіттю становить 502 євро в місяць (563 євро для біженців) [20]; розмір допомоги по догляду за дитиною – 300–1800 € щомісяця. <p>Недоліки:</p> <ol style="list-style-type: none"> розмір допомоги по догляду за дитиною залежить від доходів батьків, що беруть декретну відпустку; термін відпустки за доглядом за немовлям – 1 рік. 	<p>Переваги:</p> <ol style="list-style-type: none"> розмір допомоги за дитиною становить 41280 грн: одноразово 10320 грн. і протягом 36 місяців рівними частинами по 860 грн. щомісяця (що при різниці цін в Україні та Німеччині значно більше); відпустка батькові за дитиною дається на три роки. <p>Недоліки:</p> <ol style="list-style-type: none"> допомога по безробіттю дорівнює 1500–2500 грн. (32,9–59,83 євро); вона надається лише певним категоріям [21].

1	2	3
Право людини на інформацію	Існують обмеження щодо висвітлення негативних подій у країні, таких як пожежі, вбивства, ДТП, страйки та інші. Також заборонено фіксувати транспортні аварії на телефон чи в глобальних мережах, а на порушників цих правил чекає штраф. Переваги: 1) не псується позитивний імідж країни; 2) неможлива (бо не вигідна завдяки штрафам) вербовка незгодних.	Україна не має подібних обмежень і дозволяє вільне висвітлення будь-яких подій у ЗМІ та соціальних мережах. Переваги: 1) більша свобода слова; 2) більш правдива інформація. Недоліки: можливість вербовки іноземними службами незгодних з політикою країни.
Доставка	Поштовий сервіс значно повільніший, ніж український, Німеччина навіть не є членом EMS – міжнародного сервісу експрес-доставки. А доставка товарів порівняно з Україною – дуже повільна і не завжди якісна та надійна.	

Джерело: складено авторами

Експерти з цих груп проставляли, в інтервалі $[0, 10]$, кількісні оцінки f_{jk} ($i = 1, 3, j = 1, 15, k = 1, 2$) показникам з таблиці 1 (для Німеччини і України), а потім надавали «ваги» α_j^0 ($j = 1, 15$) самим показникам (тобто зазначали ступінь їх значущості від 15 до 1). Цікавий нюанс: експерти з першої групи (німці українського походження) надавали перевагу власному житлу, податкам та бізнес-клімату, а до інших питань (таких як численні обмеження, погана інфраструктура та обмежена інформація) або звикли, або не знали, як зараз з цим іде справа в Україні. Експертів з другої групи (українці-біженці, що повернулися додому) найбільш турбували питання бізнесу, рівня свободи та права на інформацію. А експерти з третьої групи (біженці, що залишаються в Німеччині) вважали найважливішими соціальну допомогу, інфраструктуру, бізнес-клімат та медичні послуги.

За отриманими від експертів оцінками розраховувалися середні групові оцінки $f_{ij} = \frac{1}{p} \sum_{k=1}^p f_{ijk}$ ($p = 3$)

та ваги показників $\alpha_j^0 = \frac{1}{p} \sum_{k=1}^p \alpha_{jk}^0 = \frac{1}{3} \sum_{k=1}^3 \alpha_{jk}^0$, потім – нормалізовані оцінки $\hat{f}_{ij} = \frac{f_{ij}}{10}$ ($i = 1, 3; j = 1, 15$) та

нормалізовані ваги $\alpha_j = \frac{\alpha_j^0}{\sum_{j=1}^{15} \alpha_j^0} \left(j = 1, 2, 3; \sum_{j=1}^n \alpha_j = 1 \right)$

для, відповідно, України та Німеччини.

Після чого складався інтегральний критерій якості, який становив собою суму всіх множників нормалізованих оцінок та нормалізованих ваг показників: $F(A_i) = \sum_{j=1}^n \hat{f}_{ij} \cdot \alpha_j$, де n – кількість показників (у нашому випадку $n = 15$), A_i – альтернативи, що відповідають двом країнам.

Розраховане значення цього інтегрального критерія кожен раз, з будь-якими експертами, для України виявлялося більшим, ніж для Німеччини. Навіть якщо на перше місце по значущості

ставилась соціальна допомога (показник, за яким між Україною та Німеччиною найбільша різниця): на відміну від нашої країни, Німеччина не дає людині стати жебраком, вона не дасть їй і піднятися, якщо ти не мільйонер за народженням, але і впасти на дно теж не дозволить [4; 5; 6; 7; 8; 9].

Знов наводити цю методику та підраховувати значення інтегрального критерія для двох країн за оцінками інших експертів з 3-х груп немає сенсу.

Таким чином, ми неодноразово упевнялися в тому, що твердження про краще та багатіше життя в Німеччині (так само як і в інших країнах ЄС, яким притаманні аналогічні недоліки) – це міф. В Україні за багатьма показниками більш вільне та комфортне життя. Звичайно, є купа недоліків, бо ідеальних країн не існує взагалі, але кількість вад, що від них залежить якість життя українців, значно нижча за Німеччину.

Наостанок зазначимо категорії людей, які можуть виграти при переселенні до Німеччини: 1) люди похилого віку з крихітною пенсією, на яку складно прожити, та житлом малої площі (в Німеччині такі пенсіонери отримують пенсію від 451 до 563 євро, трохи менше, ніж українські біженці, та соціальне житло, хоча його доведеться чекати кілька років через велику чергу бажуючих); 2) так звані «бомжі» (особи без певного місця проживання) передпенсійного або пенсійного віку (за умови, якщо їм матеріально допоможуть дістатися Німеччині, і там дадуть громадянство, вони набудуть дах над головою і соціальну допомогу або пенсію, яку не матимуть в Україні); 3) люди з обмеженими здібностями (соціальна допомога таким особам у Німеччині значно більша, а життя комфортніше через відсутність будь-яких перепон при переміщенні вулицями, транспортом чи всередині будівель); 4) ті, кого особисто запросили на роботу з гарними умовами та пільгами; 5) ті, хто одружився (чи вийшов заміж) із заможним німцем.

Висновки. Відзначаючи складність формування іміджу України в Європейському Союзі, можна стверджувати, що цей імідж є наслідком

багатьох факторів, включаючи політичні, економічні, соціальні, побутові та культурні аспекти. Незважаючи на певні недоліки, Україна демонструє значну свободу преси та активну громадянську участь, що відрізняє її від більшості західно-європейських країн. Це свідчить про потенціал для розвитку демократичних процесів, але й вимагає подальшої роботи для затвердження ще кращого міжнародного статусу.

Дослідження надає більш об'єктивний погляд на імідж та звабливість країн для життя. Аналіз запропонованої системи показників якості вказує на те, що позиція України у світових рейтингах не відповідає реальному становищу – головним чином, через недоліки в системі оцінювання іміджу країн, яка не охоплює всі аспекти добробуту та комфортності життя. Так, електронна торгівля в Україні, як видно з таблиці 2, є більш привабливою завдяки нижчим податкам, більшій свободі, кращій якості мобільного зв'язку та швидшій доставці. Так само, як і життя пересічних громадян взагалі.

Отже, виявлення фальшивих міфів про життя в Західній Європі може стати важливим кроком для формування більш об'єктивного сприйняття України, як всередині країни, так і за її межами.

Для подальшого вивчення цієї теми доцільно провести подібне порівняння з іншими країнами Західної Європи, використовуючи запроповану систему. Для забезпечення більшої об'єктивності цей аналіз має базуватися на досвіді тривалого проживання дослідників у цих країнах. Такий підхід дозволить створити більш точне уявлення про те, як різні країни відповідають реальним потребам і очікуванням тих, хто розглядає їх як потенційні місця для свого життя.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Котляр К. І., Нагорняк Т. Л. Імідж України у контексті міжнародних рейтингів. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ ім. Василя Стуса*. 2019. Т. 1. № 11. С. 14–19.
2. Костирко Л., Серебряк К., Середа О., Зайцева Л. Інвестиційна привабливість України як домінанта залучення прямих іноземних інвестицій з європейського простору: аналіз, оцінка. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2022. № 2(43). С. 95–106.
3. Щитов Д. М., Романчук Л. А., Мормуль М. Ф., Щитов О. А., Чупілко Т. А. Аутсорсинг ІТ-послуг в Україні. *Інформаційні технології та комп'ютерна інженерія*. 2022. Том 55, № 3. С. 85–89. URL: <https://itce.vntu.edu.ua/index.php/itce/article/view/909>.
4. Романчук Л. А., Щитов Д. М., Мормуль М. Ф. Рейтинг привабливості країн за індексом «якості життя»: Україна та Німеччина. *Наукові перспективи*. 2024. № 5(47). С. 945–972. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-5\(47\)](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-5(47)).
5. Романчук Л. А., Щитов Д. М., Мормуль М. Ф. Рейтингова система критеріїв привабливості країн (на прикладі Німеччини та України): порівняльний аналіз. *Modern aspects of science*. 2024. Vol. 43. С. 68–97. URL: <http://perspectives.pp.ua/public/site/mono/mono-43.pdf>.
6. Романчук Л. А., Щитов Д. М., Мормуль М. Ф. Звабливість країн для електронної торгівлі на прикладі України та Німеччини. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: «Економічні науки». 2024. № 8(88). Т.1. С. 137–148. DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2024-8-10177>.
7. Романчук Л. А., Щитов Д. М., Мормуль М. Ф. Привабливість країн за якістю життя: Німеччина та Україна. *Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення: матеріали Міжнародної наукової інтернетконференції*. Тернопіль: ФОП Шпак В.Б. 2023. Вип. 89. С. 127–134. URL: <http://www.konferenciaonline.org.ua/article/id-1780/>.
8. Романчук Л. А., Щитов Д. М., Мормуль М. Ф. Оцінка привабливості країн для е-комерції: порівняння України та Німеччини. *Світ наукових досліджень: матеріали Міжнародної мультидисциплінарної наукової інтернет-конференції* (м. Тернопіль, Україна, м. Опіле, Польща, 19–20 вересня 2024 р.). Вип. 34. Тернопіль: ФОП Шпак В.Б. С. 27–35. URL: <https://www.economy-confer.com.ua/full-article/5710/>.
9. Романчук Л. А., Щитов Д. М., Мормуль М. Ф. Порівняння ступеня привабливості Німеччини та України. *Publisher.agency: Proceedings of the 7th International Scientific Conference «Research Reviews»* (September 26–27, 2024). Prague, Czech republic, 2024. № 7. С. 70–79. URL: <https://ojs.publisher.agency/index.php/RR/issue/view/102/246>.
10. Рейтинг найщасливіших країн 2023 року: на якому місці Україна. URL: <https://society.comments.ua/ua/news/developments/rejting-schastya-za-krainami-u-2024-na-yakomu-misci-ukraina-728133.html>.
11. E-commerce worldwide. Statista. URL: <https://www.statista.com/topics/871/online-shopping/#topicOverview>.
12. Вознюк М. Життя в Німеччині: майже 60 % німців не мають власного житла. Чому так? 2023. URL: <https://mind.ua/publications/20264807-zhittya-v-nimechchini-majzhe-60-nimciv-ne-mayut-vlasnogo-zhitla-chomu-tak>.
13. Власне житло: більшість українців живуть на своїх квадратних метрах (інфографіка). 2020. URL: <https://news.finance.ua/ru/news/-/480368/sobstvennoe-zhile-bolshinstvo-ukraintsev-zhivut-na-svoih-kvadratnyh-metrah-infografika>.
14. Васюта В., Путря А., Пивоваров В. Стан розвитку малого підприємництва в Україні. *Вісник Хмельницького національного університету: економічні науки*. 2022. Том 1. № 6. С. 160–163.
15. Форми ведення бізнесу в Німеччині у 2024 році. URL: <https://europa.portal.biz.ua/evropa/nimechchyna/biznes/formy-oformleniya-fyrm-u-hermanyu.html>.
16. «Україна та Німеччина»: статистичний зб. Київ: Держкомітет статистики України; Федеральне статуправління Німеччини, 2000. 40 с.
17. Клімат України / За ред. В.М. Липінського. Київ: Вид-во Раєвського, 2003. 343 с.

18. Споживчий кошик українця – 2024. URL: <https://www.buhoblik.org.ua/kadry-zarplata/vyplaty-kompensaczii-soczialnaya-zashhita/3363-spozhhivchij-koshik.html>.

19. Транспорт, житло та продукти. Скільки грошей потрібно на життя в Німеччині у 2023 році. *РБК-Україна*. 2023. 28 липня. URL: <https://www.rbc.ua/rus/travel/transport-zhitlo-i-harchuvannya-skilki-groshey-1690200753.html>.

20. Приходько А. Консультація по податках в Німеччині. 2023. URL: <https://prikhodko.com.ua/postlugu/migracziya-do-yevropy/nimechchyna/>.

21. Arbeitslosengeld 2 – основна підтримка безробітних у Німеччині. URL: <https://europa.portal.biz.ua/evropa/nimechchyna/roboata/arbeitslosengeld-2.html>.

22. Допомога безробітним у 2024 році: яка мінімальна сума виплат. *РБК-Україна*. 2024. 2 березня. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/dopomoga-bezrobitnim-2024-rotsi-ka-minimalna-1707919674.html>.

REFERENCES:

1. Kotliar K. I., Nahorniak T. L. (2019). Imidzh Ukrainy u konteksti mizhnarodnykh reitynhiv [The image of Ukraine in the context of international ratings]. *Visnyk studentskoho naukovohto tovarystva DonNU im. Vasylia Stusa*, vol. 1, no. 11, pp. 14–19 (in Ukrainian).

2. Kostyrko L., Sieriebriak K., Sereda O., Zaitseva L. (2022). Investytsiina pryvablyvist Ukrainy yak dominantna zaluchennia priamykh inozemnykh investytsii z yevropeiskoho prostoru: analiz, otsinka [Ukraine's investment attractiveness as a dominant attraction of foreign direct investment from the European space: analysis, assessment]. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, vol. 2(43), pp. 95–106 (in Ukrainian).

3. Shchytov D. M., Romanchuk L. A., Mormul M. F., Shchytov O. A., Chupilko T. A. (2022). Outsorsynh IT-posluh v Ukraini [Outsourcing of IT services in Ukraine]. *Informatsiini tekhnologii ta kompiuterna inzheneriia*, vol. 55, 3, pp. 85–89. Available at: <https://itce.vntu.edu.ua/index.php/itce/article/view/909> (in Ukrainian).

4. Romanchuk L. A., Shchytov D. M., Mormul M. F. (2024). Reitynh pryvablyvosti krain za indeksom "iakosti zhyttia": Ukraina ta Nimechchyna [Attractiveness rating of countries according to the "quality of life" index: Ukraine and Germany]. *Naukovi perspektyvy*, vol. 5(47), pp. 945–972. Available at: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-5\(47\)](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-5(47)) (in Ukrainian).

5. Romanchuk L. A., Shchytov D. M., Mormul M. F. (2024). Reitynhova systema kryteriiv pryvablyvosti krain (na prykladi Nimechchyny ta Ukrainy): porivnialnyi analiz [Rating system of attractiveness criteria of countries (on the example of Germany and Ukraine): comparative analysis]. *Modern aspects of science*, vol. 43, pp. 68–97. Available at: <http://perspectives.pp.ua/public/site/mono/mono-43.pdf>. (in Ukrainian).

6. Romanchuk L. A., Shchytov D. M., Mormul M. F. (2024). Zvablyvist krain dlia elektronnoi torhivli na prykladi Ukrainy ta Nimechchyny [Attractiveness of countries for e-commerce on the example of Ukraine and Germany]. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal "Internauka". Seriya: "Ekonomichni nauky"*, no. 8(88), vol. 1, pp. 137–148. DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2024-8-10177> (in Ukrainian).

7. Romanchuk L. A., Shchytov D. M., Mormul M. F. (2023). Pryvablyvist krain za yakistiu zhyttia: Nimechchyna ta Ukraina [Attractiveness of countries by quality of life: Germany and Ukraine]. *Informatsiine suspilstvo: tekhnologichni, ekonomichni ta tekhnichni aspekty stanovlennia: materialy Mizhnarodnoi naukovoii internetkonferentsii*. Ternopil: FOP Shpak V.B., vol. 89, pp. 127–134. Available at: <http://www.konferenciaonline.org.ua/ua/article/id-1780/>. (in Ukrainian).

8. Romanchuk L. A., Shchytov D. M., Mormul M. F. (2024). Otsinkapryvablyvostikraindliae-komertsii: porivniannia Ukrainy ta Nimechchyny [Assessing the attractiveness of countries for e-commerce: a comparison of Ukraine and Germany]. *Svit naukovykh doslidzhen: materialy Mizhnarodnoi multydystrylinarnoi naukovoii internet-konferentsii* (Ternopil, Ukraine, Opole, Poland, September 19–20, 2024.), vol. 34, pp. 27–35. Available at: <https://www.economy-confer.com.ua/full-article/5710/>. (in Ukrainian).

9. Romanchuk L. A., Shchytov D. M., Mormul M. F. (2024). Porivniannia stupenia pryvablyvosti Nimechchyny ta Ukrainy [Comparison of the degree of attractiveness of Germany and Ukraine]. *Publisher.agency: Proceedings of the 7th International Scientific Conference «Research Reviews»* (September 26–27, 2024). Prague, Czech republic, 7, pp. 70–79. Available at: <https://ojs.publisher.agency/index.php/RR/issue/view/102/246>. (in Ukrainian).

10. Reitynh naishchasylyvishykh krain 2023 roku: na yakomu misti Ukraina [Ranking of the happiest countries in 2023: where is Ukraine?]. Available at: <https://society.comments.ua/ua/news/developments/rejting-schastya-za-krainami-u-2024-na-yakomu-misci-ukraina-728133.html>. (in Ukrainian).

11. E-commerce worldwide. Statista. Available at: <https://www.statista.com/topics/871/online-shopping/#topicOverview>. (in English).

12. Vozniuk M. (2023). Zhyttia v Nimechchyni: maizhe 60 % nimtsiv ne maiut vlasnoho zhytla. Chomu tak? [Life in Germany: almost 60 % of Germans do not own their own home. Why so?]. Available at: <https://mind.ua/publications/20264807-zhyttia-v-nimechchini-majzhe-60-nimciv-ne-mayut-vlasnogo-zhitla-chomu-tak>. (in Ukrainian).

13. Vlasne zhytlo: bilshist ukrainsiv zhyvut na svoikh kvadratnykh metrah (infohrafika) [Own housing: most Ukrainians live on their own square meters (infographic)]. 2020. Available at: <https://news.finance.ua/ru/news/-/480368/sobstvennoe-zhile-bolshinstvo-ukraintsev-zhivut-na-svoih-kvadratnyh-metrah-infohrafika>. (in Ukrainian).

14. Vasiuta V., Putria A., Pyvovarov V. (2022). Stan rozvytku maloho pidpriemnytstva v Ukraini [The state of development of small business in Ukraine]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu: ekonomichni nauky*, vol. 1, no. 6, pp. 160–163. (in Ukrainian).

15. Formy vedennia biznesu v Nimechchyni u 2024 rotsi [Forms of doing business in Germany]. Available at: <https://europa.portal.biz.ua/evropa/nimechchyna/biznes/>. (in Ukrainian).

16. "Ukraina ta Nimechchyna": statystychnyi zb. ["Ukraine and Germany": statistical collection]. Kyiv: Derzhkomitet statystyky Ukrainy; Federalne statupravlinnia Nimechchyny, 2000. 40 s. (in Ukrainian).

17. Klimat Ukrainy (2023) [Climate of Ukraine] / Za red. V.M. Lipinskoho. Kyiv: Vyd-vo Raievskoho, 343 p. (in Ukrainian).

18. Spozhyvchyi koshyk ukrainsia – 2024 [Ukrainian consumer basket – 2024]. Available at: <https://www.buhoblik.org.ua/kadry-zarplata/vyplaty-kompensaczii-soczialnaya-zashhita/3363-spozhyvchij-koshik.html> (in Ukrainian).

19. Transport, zhytlo ta produkty. Skilky hroshei potrebno na zhyttia v Nimechchyni u 2023 rotsi [Transport, housing and products. How much money is needed to live in Germany in 2023]. *RBK-Ukraina*, 28 lypnia. Available at: <https://www.rbc.ua/rus/travel/transport-zhitlo-i-harchuvannya-skilki-groshey-1690200753.html> (in Ukrainian).

20. Prykhodko A. (2023). Konsultatsiia po podat-kakh v Nimechchyni [Tax consultation in Germany]. Available at: <https://prikhodko.com.ua/poslугy/migracziya-do-yevropy/nimechchyna>. (in Ukrainian).

21. Arbeitslosengeld 2 – osnovna pidtrymka bez-robitnykh u Nimechchyni [Arbeitslosengeld 2 – basic support for the unemployed in Germany]. Available at: <https://europortal.biz.ua/evropa/nimechchyna/robotat-arbeitslosengeld-2.html>. (in Ukrainian).

22. Dopomoha bezrobotnym u 2024 rotsi: yaka minimalna suma vyplat. *RBK-Ukraina*, 2 bereznia. Available at: <https://www.rbc.ua/rus/news/dopomoga-bez-robitnim-2024-rotsi-ka-minimalna-1707919674.html>. (in Ukrainian).